

Oude Kerk, 5 november 2023

Oogstdienst

ds. Carla Borgers

gelezen: Ruth 2: 2 t/m 18a en 23
Spreuken 9, 1 t/m 6 en 13 t/m 18

titel: Overvloed

inleiding

Ik vond het heel bijzonder én heel fijn dat ik in de gelegenheid was om samen met de vrouwen (en één heer) van de voorbereidingsgroep deze oogstdienst vorm te geven. Na een uitgebreid gesprek rond een grote keukentafel in Albergen werden de vorm en teksten gevonden. De liedsuggesties van het koor hoefde ik alleen nog aan te vullen met liederen voor de gemeentezang en zo werd het gaandeweg deze dienst.

Een mooie samenwerking waarin we elkaar vonden in de keuzes die zijn gemaakt. Zo'n keuze was het gedichtfragment dat Jannie nu gaat voordragen: 'Twente' (A. Lamm).

Verloren in eenzame velden te gaan
in d'openbrekende lente,
en dan op een zonnige heuvel te staan -
een blik op het bloeiende Twente.

De hoeven liggen verstrooid in het rond,
de eiken verheffen hun kronen -
de ploegschaar opent de willige grond,
het paard wil zijn krachten wel tonen.

[...] Het laatste goud van de talmende zon
ver weg, op de blinkende daken
der steden, waar eertijds de welvaart begon
bij 't weven van linnen en laken.

Waar vloeien metaal in de vormen zich wringt,
en zindert de gloeiende oven –
waar machtig het lied van de arbeid weerklinkt -
de gil der sirene daarboven.

Maar hier in de stilte de roep van de klok,
van 't koren het eeuwige zuchten.
Ginds laag in het westen een matgouden vlok
van wolken in scheem'rige luchten.

O zeg mij, waar vind ik een landje zo rijk
verweven met al deze dingen
van schoonheid en ijver waarvan het geeft blijk,
en waar zou ik liever van zingen?

Overdenking

Gemeente, zusters en broeders hier aanwezig of thuis met ons meevierend, de tijd van oogsten ligt grotendeels achter ons. De meeste akkers zijn leeg en ik zag zelfs hier en daar onderweg al akkers die waren voorbereid op een nieuwe cyclus van zaaien, groeien en oogsten. Zo gaat dat.

Ik blijf het wonderbaarlijk vinden dat uit één -soms minuscuul- zaadje een plant groeit die vrucht gaat dragen en ons of onze dieren tot voedsel dient. Wonderlijk om te bedenken hoeveel kiemkracht, hoeveel levenskracht er in zo'n zaadje zit. Ik heb wel eens een zakje met boontjes vergeten te zaaien in mijn moestuin. Maar o wonder, toen ik het zakje terugvond, waren enkele boontjes toch al aan het uitlopen. Gewoon, in het donker zonder aarde of water.

In het land waar Ruth met haar schoonmoeder terecht kwam was het natuurlijk heel anders dan hier in het mooie Twentse land. Geen prachtige boerenhoeven 'verstrooid in het rond', geen 'ploegscharen die de willige grond openden', geen 'paarden die hun krachten toonden'. Nee, meestal waren het kleine stukjes land, bewerkt door kleine pachtboeren met simpel handgereedschap. Boaz was een uitzondering met zijn rijke bezit aan land nabij Bethlehem en de vele mannen en vrouwen die bij hem in dienst waren. Bij deze Boaz komt Ruth terecht. Ruth, de vreemdelinge uit Moab, een buurland waar Israël niet veel goeds van verwachtte. Uitgerekend 'die Moabitische', die vreemdelinge uit dat bedenkelijke land mag meedelen in de rijke opbrengst van het land. Een efa gerst nam ze die eerste avond mee naar haar schoonmoeder. Een efa was een inhoudsmaat. Zoek je ernaar op internet, dan vind je veel verschillen. De ene website noemt een inhoud van 10 liter, een andere van 40 liter. Tien liter lijkt me al best veel voor een vrouw om mee naar huis te nemen, veertig liter lijkt me niet te doen. Maar goed, hoe het ook zij, Ruth wordt gul bedeed. Het feit dat ze een vreemdelinge is, wordt haar én haar schoonmoeder als het ware tot zegen. Ruth is, zoals Boaz haar zegt, komen schuilen onder de vleugels van de God van Israël. Ze heeft haar toevlucht gezocht binnen de poorten van Bethlehem, huis van brood. Israëls God is gul, vrijgevig, ruimhartig, kortom een God van overvloed. De rijke oogst wordt gedeeld, niet alleen met 'eigen volk', maar met al wie zich wendt tot die ruimhartige, vrijgevige God. Volgens het verhaal belandde Ruth 'bij toeval' op het veld van Boaz. Natuurlijk was dat geen toeval. In bijbelverhalen gebeuren dingen niet 'bij toeval', maar omdat het zó en niet anders moest zijn.

Over vrijgevigheid gesproken: Ook Wijsheid deelt uit. We komen haar tegen in het bijbelboek Spreuken, maar ook in het bijbelboek Wijsheid. Daar wordt in het eerste hoofdstuk over Wijsheid gezegd dat zij Gods heilige geest is, die mensen liefheeft en onderwijst.

In de tekst uit Spreuken 9 deelt Wijsheid haar brood en wijn uit aan wie van haar willen leren. 'Kom, eet het brood dat ik je geef, drink de wijn die ik heb gemengd, betreed de weg van het inzicht.'

Het brood dat Wijsheid aanbiedt is het brood van de rechtvaardigheid. Brood dat eerlijk is verkregen met hard werken en met oog voor wie niets heeft.

De wijn die ze schenkt is de wijn van de vreugde om leven dat goed is.

Dwaasheid daarentegen deelt gestolen brood en water uit. Het brood en het water van het onrecht. Wie zich daarmee inlaat, zo lezen we, daalt af tot in het dodenrijk. Nee, niet letterlijk meestal. Mensen die zich hiermee inlaten zijn vaak rijk en machtig. Velen zijn voor hun overleven afhankelijk van hen. Deze 'dwazen' malen niet om rechtvaardigheid, om eerlijk delen. Zij zullen een vrouw als Ruth geen aren laten lezen achter de maaiers aan. En zeker geven ze geen opdracht om wat halmen uit de bundels te halen en voor anderen te laten liggen. Liever houden ze alles voor zichzelf, beroven de aarde van haar rijkdommen en geven er niets voor terug. Onze wereld kent veel van zulke 'dwazen'. Wijsheid waarschuwt ook ons bijna dagelijks via de media, via klimaatwetenschappers, meteorologen om met háár wijsheid in inzicht om te gaan met de aarde, met heel de schepping en om te delen van de rijke oogst.

Net als Wijsheid deelt ook Boaz van zijn overvloed met wie het nodig heeft. In de persoon van Boaz zien we als het ware God zelf aan het werk. De God die leven geeft en overvloed. Waar die God in mensen aan het werk is, is er belofte van leven in overvloed, belofte van toekomst voor deze aarde, voor de mensen en de dieren. Daar waar gerechtigheid het leven en de menselijke verhoudingen kleurt – zoals het recht om aren te lezen, daar deelt Wijsheid haar gaven gul uit. Als wij solidair en betrokken omgaan met elkaar en met de aarde en met al wat leeft, dan is het leven goed, goed in overvloed. Daarvoor staat de overvloed van die prachtige tafels hier model. Ze zijn met liefde en inzet zorgvuldig opgemaakt door de mensen van de voorbereidingsgroep. Ook daarvoor mogen we God voluit dankzeggen. Amen.